

La fluïdesa vertical del vertigen

But I would rather be horizontal

Sylvia PLATH

Podríem dir que aquest pròleg és innecessari, com ho són tots els pròlegs. A la veu de Clara Ballart, a *L'aigua entre les coses*, no li calen ni benediccions ni cap padrí —o padrina— que la bategi. Per tractar-se de la seva *opera prima*, afegiré que ni tampoc ingressa a la literatura amb un lliri a la mà. Podríem recordar de qui és filla i hereva, buscar-li una genealogia poètica —sempre s'escriu des de la tradició—; assenyalar-li préstecs, homenatges i donanatges; l'ús dels epígrafs i de la citació; posar esment en el rerefons teòric intercultural que hi batega; o fer lluir determinats posicionaments ètics i polítics d'aquesta veu jove, que té la maduresa de saber-se jove i parlar des d'aquesta joventut com un lloc d'enunciació situada, legítim, i que es reivindica, encara amb el record de quan tenia “el món a les mans —no a les espatlles”.

No ho faré. Que se n'ocupi la crítica i les aproximacions acadèmiques que comprendran —en tots els sentits del terme— la poesia de Ballart. A aquest poemari en seguiran d'altres, n'estic segura, perquè la poesia és en ella una llengua que es tornarà a imposar com a únic mitjà possible de dir alguna cosa, en algun altre moment de l'esdevenidor. Ara cal entregar-se al present fluid, a l'acció revolucionària de la lectura.

L'aigua entre les coses s'articula des d'una paradoxa en el retenir d'una fluïdesa vital que s'escola. Hi trobem, així, un cant a la vida quan aquesta ha estat ferida per la pèrdua i la seva violència: “Seguiré / fent camins com aquest, perquè la vida / em sorprengui com m'ha sorprès la mort”, reclama. De les quatre seccions que estructuraven materialment el poemari, “El desenllaç” apareix al mig, en segona posició; i no és debades. Quan empeny un final, aquest desenllaç prematur divideix i trsbalsa un cos travessat de món i pertanyent al món, com és el de la veu poètica —tan conscient de la seva sobre-vivència—, i que s'enfronta a la manca, al buit, al silenci: “La mort no és una pèrdua, són milers. / Cada cop que no hi ets et torno a perdre [...]”.

La inscripció brutal de la pèrdua —aquest desenllaç abans d'hora— trastoca qualsevol integritat possible —no hi ha u—, i és així que, poema a poema, l'aposta (no necessàriament voluntària) per la vida s'esmicola, s'arrapa als detalls aparentment més insignificants i a les paraules dites —o no dites— a les converses que pareixen més intranscendents. La veu poètica hi

torna, reviu, reescriu i repensa. Aprenem d'aquest jo que tot, especialment el més ínfim, és ple de significació i transcendència, perquè entre les coses més corpusculars hi passa o hi ha passat la fluïdesa de l'aigua, que reviu i ofega alhora, però que és l'únic present, com assenyala a "Principi."

L'olor de l'aigua en l'aire ens diu que som
al gran cor de la terra, al primer dia.
L'escuma esclata a les parets de pedra,
i ens tornem explosió i marea clara
que vessa pels cantons del bosc mullat.
Això és el naixement del temps i l'ara:
l'aigua és l'únic present. La resta és vida.

És una veu que ens parla sovint des d'un *tu* sostingut, al mateix nivell que nosaltres, és a frec, just al costat o al darrere; un vocatiu —invocatiu i provocatiu— que ens fa girar sobre l'eix dels nostres cossos i ens esguarda, a tocar. Els seus poemes, com la mateixa protagonista, s'allarguen buscant preservar una verticalitat transitòria, suficient per recolzar-s'hi i reprendre l'alè de qui es voldria horitzontal, com una paret que li ha d'evitar la caiguda, una manera de fer semblant d'ocupar les endreçades línies rectes (*straight*), quan la desorientació s'imposa: "m'agafó a una paret i em quedo quieta", o "deixa l'esquena a una paret i plora". Hi ha moltes parets al poemari, que són murs que barren i, alhora, sostenen:

“Apropa tot el cos a la paret,
busca el descans. Només des d’aquí fes
que t’arribin els dits al següent repte.
Fes la via en silenci. Escolta’t molt.
No pensis gaire on vas, et vindrà sol.”
I amb el ball de l’expert ja em sento lliure
perquè vaig cap allà —o en vindrà sol,
perquè ja he descansat i vaig amunt.

Les preses de colors són com un mar
que desconec, en vertical: la vida.

I en el rocòdrom laberíntic de la vida, a *L'aigua entre les coses*,
Clara Ballart hi traça el vertigen de la fluïdesa vertical, sabent-se
horitzontal o, més aviat, amb el do de l’obliquïtat de qui
s’arrisca a la caiguda.

MERI TORRAS FRANCÈS
Amer, abril de 2022

Origen

Em miro a contrallum el cor daurat
del kiwi groc que duies i ara em menjo.
“El principi del món ha de ser això.”
Els teus dits ressegueixen la pell tova
d’un nespre com un puny que fas cedir
entre les teves dents. Dues meitats.
“També és això el principi”, m’assenyales
amb el polze el pinyol rugós del nespre.
Mengem sense parlar segurs i molls
que el plorar de la fruita a cada galta
és pols d’estrella humil, ara dolcíssima,
que un dia va fer el món i tot alhora.

La pera d'aram

Mira què tinc entre les mans: és una
pera feta d'aram. El metall càlid
cau pels costats tan dòcils de la pera.
Una *pera* d'aram. Incomprensible.
Un miler d'etiquetes trobaran
abans de reconèixer la bella
inaccessible i dolça de la fruita.
Diran que no pot ser, que brilla massa,
que és per això que *no* és pera —és impossible.
I quedarà brunyit l'aram de mans
que van buscant el truc i persisteixen,
girant amunt i avall la meravella
que en comprovar real voldran deixar
en les mans d'algú altre: han fracassat.
La covardia els fa el riure imbècil
de dir que és fals l'aram, que està fingint.
Per què un metall tan noble i tan valent
en la pera sensible i ensucrada?
No han entès res, ho saps? Però amb els anys
ja van aconseguint que llueixi molt.
La pedra persevera en ser més pedra...
la pera en ser més pera. És magnífic
tenir-la entre les mans: és el meu torn.
M'entusiasma tenir-la, fins i tot
si es pogués me la menjaria tota...

Per ara que s'esperin. Vull per mi
la pera resistent entre les peres.

Petició

Si morir és dormir
aquí som del club
de les que bordem
ben bé a cada somni.
Així que demano
de sentir que em bordes
del dia que moris
al dia que vingui
a morir-me amb tu
companya de nits,
companya de morts,
companya de camins.

Entrega

Entrar al mar de costat és com morir
si morir fos conjunt, i no arbitrari;
Si morir fos entrega, amstatt, lluita.
Deixar que el mar m'empassi com a tu
és un gest que voldria que comptés.
Em dono amb convicció de no ser més
que tot el que travessa l'aigua freda:
pedra, gavina, nen i boia groga.
En l'instant que ens desfem en les onades
oblidem el que érem: és l'entrega
d'una vida en favor del riure etern
d'allò indefinible, que ens escup
i més tard ens empassa. Jo ja em dono
sense tenir cap dubte que si mai
torno a sortir de l'aigua estarà bé,
i que si no ho faig més també està bé.
Saber que ho sents com jo, tot a guanyar
o tot a perdre, em fa estar convençuda
de no ser gens estranya ni especial.
Aquest cop en sortim, de la negror
mig fluorescent del mar en plena nit.

Tu com jo som bitllets de *carroussel*
que salats i borrosos continuen
valent per una vida. Els gastarem.

Els somnis del caminant

El caminant somia amb mi, potser,
perquè jo sí que el trobo travessant-me
cruïlles de camins nocturns, somiats.
Em pregunto per què si estem tan lluny,
i si els somnis són d'aire i atzucacs,
als racons més remots coincidim sempre,
com si el nostre objectiu fos anar Enlloc,
i en trobar-lo plegats fer-hi parada.
És l'esperit del bosc que creua vides,
que no són més que fils senzills d'històries,
i ho fa bufant-nos junts —som papallones
empeses cap a l'aigua. Formem part
de la cançó que rima amb la muntanya,
el brunzit de l'estiu, de tardor dolça,
el cruixit de la neu i després l'aigua.
Persistim com estrelles, grills i rius
en el joc divertit i lent, constant,
que la natura deixa pels que escolten.
Només cal que decidim si deixem
que el camí ens porti allà on més li convingui.
Diria que fa temps que vam cedir
les nostres passes pobres a la veu
que fa moure les coses i les ànimes.

Taula

- 7 La fluïdesa vertical del vertigen

- 11 LA CALIPTRA
- 13 Origen
- 15 La pera d'aram
- 17 Petició
- 19 Entrega
- 21 Els somnis del caminant
- 23 Infanta Marina
- 25 L'Afortunada
- 27 Consells de vida

- 29 EL DESENLLAÇ
- 31 Camí
- 33 Arbres de buit
- 35 Principi
- 37 Encantaments de vespre
- 39 Portal de l'Àngel, 27
- 41 Fins llavors
- 43 22
- 45 Nul·litat
- 47 L'enèsim poema de la fi
- 51 Llegir
- 53 La Flama

- 55 Mestres de tot
57 El pare
59 Nu permanent
61 Cant a Telèmac
- 63 EL FOC
65 Incendis
71 Vashti
73 L'espera
75 Descens
77 El vestit
79 Testament
81 *Ite, missa est*
- 83 LA MAGRANA
85 Els homes buits
87 Ves i troba'm a Arica...
89 Les claus del terrat
91 Carrer de la Barcelonina
95 Terra exhausta...
93 Adeus
97 Solstici
99 A Turiddu
101 Apolo Musageta
103 La magrana oberta

Aquesta obra ha estat guardonada amb el 37è Premi de Poesia Miquel Martí i Pol, dins els Premis Literaris 2021, organitzats per l'Ajuntament de Roda de Ter. Els membres del jurat han estat: Lluïsa Julià, Antoni Pladevall, Anton Carrera i Jaume Coll Mariné.

Amb la col·laboració de:

© del text: Clara Ballart Lladós, 2022
© del pròleg: Meri Torras Francès, 2022
© d'aquesta edició: Pagès Editors, SL, 2022
Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat
Primera edició: juny de 2022
ISBN: 978-84-1303-385-3
DL: L 449-2022
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, SL
www.bobala.cat

— imprès a **lleida** —

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.